

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 95 0 P 081969 24 Rev
Banjaluka: 28.1.2025. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sačinjenom od sudija Gorjana Popadić, predsjednica vijeća, Senad Tica i Davorka Delić, članovi vijeća, u pravnoj stvari tužitelja O.M., [...], T., kog zastupa advokat Z.I., Ulica [...], T., protiv tužene Republike Srpske, [...], Banjaluka, koju zastupa Pravobranilaštvo Republike Srpske - sjedište zamjenika, [...], Trebinje, radi naknade nematerijalne štete, vrijednost spora 20.700,00 KM, odlučujući o reviziji tužitelja protiv presude Okružnog suda u Trebinju broj 95 0 P 081969 24 Gž od 23.8.2024. godine, na sjednici održanoj 28.1.2025. godine, donio je

RJEŠENJE

Revizija se usvaja, presuda Okružnog suda u Trebinju broj 95 0 P 081969 24 Gž od 23.8.2024. godine ukida i predmet vraća tom sudu na ponovno suđenje.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u Trebinju broj 95 0 P 081969 23 P od 11.1.2024. godine, odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja za naknadu nematerijalne štete na ime pretrpljenih duševnih bolova zbog povrede ugleda i časti, neosnovanog lišenja slobode, povrede ugleda ličnosti i pretrpljenog straha, u iznosu od 20.700,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom od presuđenja do isplate.

Obavezan je tužitelj da tuženoj na ime naknade troškova postupka isplati iznos od 2.250,00 KM, u roku od 30 dana od dana prijema prepisa presude.

Tužitelj je oslobođen obaveze plaćanja sudske takse.

Presudom Okružnog suda u Trebinju broj 95 0 P 081969 24 Gž od 23.8.2024. godine, žalba tužitelja je odbijena i prvostepena presuda potvrđena.

Tužitelj revizijom pobija drugostepenu odluku zbog povrede odredaba postupka i zbog pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se odluka preinači i tužbeni zahtjev usvoji, a tužena obaveže na naknadu troškova postupka na ime sastava revizije u iznosu od 1.316,25 KM, ili da se ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

S obzirom da pobijani dio pravosnažne presude ne prelazi cenzus od 30.000,00 KM za dozvoljenost revizije propisan odredbom člana 237. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09, 61/13 i 27/24 - u daljnjem

tekstu: ZPP), tužitelj se poziva na odredbu člana 237. stav 3. i 4. ZPP ukazujući da je stav suda o neosnovanosti zahtjeva za naknadu štete suprotan stavu koji je Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine izrazio u odluci broj 43 0 P 004484 11 Rev od 20.5.2013. godine.

Sudski dopuštena izvanredna revizija nije pravo stranke već diskreciono ovlaštenje suda čiji je smisao u tome da se Vrhovnom sudu pruži mogućnost, ako tako ocjeni, da ostvari ulogu u obezbjeđenju jedinstvene primjene prava, ostvarivanju pravne sigurnosti i ravnopravnosti građana.

Ukazivanje revizije na odluku Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine nije osnov da se prihvati odlučivanje o izvanrednoj reviziji, iz razloga što su pravosudni sistemi entiteta Bosne i Hercegovine odvojeni i samostalni u okvirima svoje propisane nadležnosti.

Samo ako je pobijana odluka suprotna stavu koji je usaglašen između Vrhovnih sudova Republike Srpske i Federacije Bosne i Hercegovine, Suda Bosne i Hercegovine i Apelacionog suda Brčko Distrikta, na Panelu za ujednačavanje sudske prakse, onda takva odluka može biti osnov za prihvatanje da se odlučuje o inače nedozvoljenoj reviziji.

U konkretnom slučaju su ispunjeni uslovi da se dozvoli odlučivanje po izvanrednoj reviziji u smislu odredbe člana 237. stav 3. tačka 2. ZPP, zbog značaja za obezbjeđenje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, iz razloga jer je pobijana odluka suprotna stavu ovog suda izraženom u odlukama broj 80 0 P 105773 21 Rev od 21.12.2021. godine i broj 71 0 P 328430 23 Rev od 12.3.2024. godine.

Revizija je osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja o kom je odlučeno nižestepenim odlukama.

Tokom prvostepenog postupka je utvrđeno da se tužitelj nalazio u pritvoru 207 dana, od 2.8.2019. godine do 24.2.2020. godine, da je pravosnažnom presudom Okružnog suda u Trebinju broj 15 0 K 004376 19 K od 21.2.2020. godine, potvrđena presudom Vrhovnog suda Republike Srpske broj 15 0 K 004376 20 Kž 4 od 9.8.2022. godine, oslobođen od optužbe da je počinio krivično djelo „neovlašćena proizvodnja i promet opojnih droga“ iz člana 207. stav 3. Krivičnog zakonika Republike Srpske („Službeni glasnik RS“, broj 64/17, 15/21, 89/21 i 73/23).

Odbijajući tužbeni zahtjev oba nižestepena suda cijene da je ispunjen uslov iz odredbe člana 412. stav 3. Zakona o krivičnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 53/12, 91/17, 66/18 i 15/21 – u daljnjem tekstu: ZKP RS) da se tužitelju ne dosudi naknada štete iako je bio neosnovano lišen slobode 207 dana, jer je svojim nedopuštenim radnjama prouzrokovao pritvaranje (nije bio dostupan organima gonjenja, nije živio na adresi prebivališta, često ilegalno prelazio granicu Bosne i Hercegovine i Hrvatske, odlazio u inostranstvo, lišen slobode po raspisanoj potjernici).

Odredbom člana 412. stav 1. tačka a). ZKP RS propisano je da pravo na naknadu štete pripada i licu koje je bilo u pritvoru, a nije došlo do pokretanja krivičnog postupka, ili je postupak obustavljen pravosnažnim rješenjem, ili je pravosnažnom presudom oslobođeno optužbe ili je optužba odbijena.

Odredba člana 412. stav 3. ZKP RS propisuje:

„Naknada štete ne pripada licu koje je svojim nedopuštenim postupcima prouzrokovalo lišenje slobode. U slučajevima iz stava 1. tačka a) ovog člana isključeno je pravo na naknadu štete iako su postojale okolnosti iz člana 408. stav 1 t. a) i b) ili ako je postupak obustavljen na osnovu člana 215 ovog zakona“.

Tužitelj je na osnovu rješenja suda bio u pritvoru u periodu od 2.8.2019. godine do 24.2.2020. godine (207 dana), a pravosnažnom presudom je oslobođen optužbe da je počinio krivično djelo „neovlašćena proizvodnja i promet opojnih droga“ iz člana 207. stav 3. Krivičnog zakonika Republike Srpske.

Iz odredbe člana 412. stav 1. tačka a). ZKP RS proizilazi da je za ostvarivanje prava na naknadu štete jedan od uvjeta da je tužitelj bio u pritvoru, a da je u krivičnom postupku oslobođen optužbe, što je, kada je u pitanju tužitelj, ispunjeno.

Za ostvarenje prava na naknadu štete ključan je ishod krivičnog postupka.

Zakornost lišenja slobode i pritvora treba razlikovati od osnovanosti pritvora, jer se zakonitost lišenja slobode cijeni isključivo prema procesnim odredbama kojima se uređuje pritvor, dok se osnovanost lišenja slobode cijeni prema krajnjem ishodu krivičnog postupka.

Kada se krivični postupak okonča oslobađajućom presudom, to pokazuje da je pritvor bio nepotreban, pa time i neosnovan.

Osnov za naknadu štete u smislu odredbe člana 412. stav 1. tačka a). ZKP RS ne postavlja pitanje zakonitosti pritvora, što znači da pritvor može biti određen u skladu sa zakonom, a da svako lice prema kome se krivični postupak završi na jedan od načina definisan članom 412. stav 1. tačka a). ZKP RS, ima pravo na naknadu štete.

U odluci broj AP-4793/14 od 17.3.2015. godine, Ustavni sud Bosne i Hercegovine ukazuje da se „za svako lice koje je bilo u pritvoru, a nakon toga pravosnažnom presudom oslobođeno optužbe, smatra da je bilo neosnovano lišeno slobode, bez obzira što je to lišenje slobode bilo zakonito. Dakle, sama činjenica da je određeno lice bilo u pritvoru, a nakon toga presudom pravosnažno oslobođeno optužbe, automatski znači da je bilo neosnovano lišeno slobode“ (tačka 23.).

Drugostepeni sud se zbog pogrešnog pravnog pristupa u rješavanju tužbenog zahtjeva bavio samo zakonitošću pritvora, zbog čega je i izveo pogrešan zaključak da se kod tužitelja nije radilo o neosnovanom lišenju slobode.

Kako drugostepeni sud nije cijenio i visinu zahtjeva za naknadu štete, to ne postoje uslovi za preinačenje pobijane odluke.

Temeljem odredbe člana 250. stav 2. ZPP odlučeno je kao u izreci.

Predsjednica vijeća
Gorjana Popadić

Za tačnost opravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić